

סיכום ישיבת המועצה הלאומית למניעת אובדנות - 29.9.16

השתתפו בישיבה:

פרופ' גיל זלצמן- יו"ר המועצה, פרופ' שאול יציב, ד"ר בעז לב, ד"ר אבשלום אדרת, פרופ' מיקי בלוך, עו"ד אורית בוצר, סא"ל ד"ר אריאל בן יהודה, ד"ר סנדרין בורשטיין, גב' נחמה גולדברג, ד"ר שירי דניאלס, ד"ר טלינה וינוקור, ד"ר סמי חמדאן, ד"ר שי חן גל, פרופ' חגי חרמש, עו"ס חיה ישראל, ד"ר ארי לאודן, ד"ר גדי לובין, עו"ס מירה קידר, מר גיל רביב, גב' ליאורה רמון, ד"ר מרנינה שוורץ וונטיק, ד"ר טלי בראון, פרופ' חנן מוניץ, עו"ד שושי הרץ, גב' יעל פומרנץ, ד"ר שמואל הירשמן, ד"ר נחום כץ

נושאים שעלו לדיון:

1. **אסטרטגיות מניעה: סביבה בטוחה למאושפז אובדני- ביקור בחמישה מרכזים בעולם**
2. **התכנית הלאומית למניעת אובדנות: עדכונים**
3. **גורמי סיכון: אובדנות בנפגעות טראומה מינית**

פירוט:

1. אסטרטגיות מניעה: סביבה בטוחה למאושפז אובדני- ביקור בחמישה מרכזים בעולם

הוצגו רשמים של בטיחות מחלקות אישפוזיות מבחינת סכנה אובדנית. בכל אחת מהמסגרות נצפתה קונסטלציה אחרת של מערכת פסיכיאטרית. בהיבטים המבניים תנאי המלונאות מאוד מרשימים. ההבדל המשמעותי ביותר הוא בנושא כוח האדם. כמו כן כמחצית מאנשי הצוות הינם אנשי סיעוד והשאר כוח עזר משודרג שעבר הכשרה מקצועית ועם תפקידים ברורים. בנוסף יש כוח אדם טיפולי ואנשי ביטחון. הוצגו היבטים מבניים, נראות, ריהוט וכו' בכל אחד מן המקומות המדוברים וכן מתקני השירותים הבטיחותיים מהיבט האובדנות המותקנים בבתי החולים. חדרי הבידוד היו פחות מרשימים. החלונות לא נפתחים באף אחד מבתי החולים. בנושא הרצף הטיפולי אינם מתקדמים, בעיקר עקב נושא הביטוח. כמו כן, אין תיק רפואי ממוחשב. העבודה מתבצעת באמצעות ניירות כפי שהיה מקובל בעבר. ולכן גם נושא העברת המידע בעייתי.

2. התכנית הלאומית למניעת אובדנות: עדכונים

הוצגו פעילויות במסגרת משרד החינוך, משרד הרווחה, ופעילויות בשיתוף משרד העלייה והקליטה וכן פעילויות ברשויות מבחינת פריסה ארצית, רצף טיפול, ביצוע הכשרות שומרי סף. הוצגו לצורך השוואה פעילות תכניות לאומיות מקבילות בישראל. פורטו השאיפות לשנת 2017 במסגרת התכנית. המכרז לספק שיבצע את התכנית הלאומית נמצא בהמתנה לאישור תקציבי ממנכ"ל משרד הבריאות.

3. גורמי סיכון: אובדנות בנפגעות טראומה מינית

נושא הטראומה המינית לא מקבל מספיק דגש ומענה. הממצאים החוזרים בכל המדינות בעולם הינם שכמות הטראומה המינית המתרחשת באוכלוסייה הכללית ברמה היומיומית הינה גבוהה מאוד- לפחות 20% מהנערות עוברות טראומה מינית קשה בטרם גיל הבגרות.

הוצגה עבודה של kendel- אלגוריתם שבודק את גורמי הסיכון לאפיזודה דיכאונית נוכחית באשה בגיל הביניים. ניתן לראות כי בגיל הילדות ישנם 4 גורמי סיכון מרכזיים לדיכאון, כאשר הרביעי הינו התעללות מינית. השפעת הטראומה המינית מחלחלת בתחומים רבים. ישנו גיל קריטי שבו בני הנוער נמצאים בנקודת צומת שתשפיע על כל חייהם בעתיד. נושא טראומה מינית בגיל זה משמעותי ולא מקבל התייחסות מספקת. אנשים במצבים דיסוציאטיבים מבצעים את האקטים של הסיכון העצמי הקשים ביותר. חשוב לתת לכך התייחסות. כאשר קיים חשד להפרעת אישיות גבולית, תחילה יש לבדוק האם לא מדובר בטראומה. נושא הטראומה המינית מאוד לא מעובד.

הקושי של אנשי המקצוע להתעסק בנושא גורם לכך שאינם שואלים אודותיו. הניסיון להפוך את הנושא למדד איכות נתקל בקשיים רבים. מדד האיכות ידבר על תשאל טראומה מינית במהלך קבלה לאשפוז פסיכיאטרי. בהקשר לאובדנות, הטראומה המינית גורמת לתפיסת עולם פסימיסטית ביותר ומעודדת אובדנות באופן משמעותי.

המלצת המועצה בנושא אסטרטגיות מניעה, סביבה בטוחה למאושפז אובדני- ביקור בחמישה מרכזים בעולם:
המועצה ממליצה על תקינה מחייבת מינימלית לבתי חולים ובתי סוהר לסביבה בטוחה למניעת אובדנות כפי שקיים בארה"ב.

המלצות המועצה בנושא התכנית הלאומית למניעת אובדנות, עדכונים:

1. המועצה ממליצה כי החלק שירד מתקציב התכנית למניעת אובדנות למענה חירומי פסיכיאטרי יהיה קטן, בהתאם לכמות היחסית של ההתאבדויות שהמענה החירומי ימנע לעומת משימות אחרות בתחום ברה"ן.
2. המועצה מדגישה את חשיבות תעדוף ישובים ע"פ רמת האובדנות בהם, ולא ע"פ רמת שת"פ עם ראש העיר. המועצה ממליצה לפנות לראשי הערים אשר בהן שיעורי ההתאבדות גבוהים, גם אם מסרבים לשתף פעולה.
3. המועצה מברכת על הכנסה של תקציב קבוע בבסיס התקציב להמשך קיום היחידה למניעת אובדנות והמשך פעילותה, אך חברי המועצה תמימי דעים שאין תקציב זה מספיק בהשוואה למדינות דומות באירופה.
4. המועצה ממליצה על קיום מחקר שילווה את התכנית ומעודדת לצאת למכרז בהקדם. כמו כן, המועצה ממליצה למקם את הנושא בסדר עדיפויות גבוה, על מנת לקבל תקציב מחקרי מהמכון הלאומי לחקר שירותי בריאות.
5. המועצה מדגישה את חשיבות הזריזות ביציאה למכרז לספק חיצוני שיפעיל את התכנית על פני כל המדינה.

חטיבת הבריאות
המועצה הלאומית למניעת אובדנות
The National Council for Suicide Prevention

המלצת המועצה בנושא גורמי סיכון, אובדנות בנפגעות טראומה מינית:

ינוסח נייר עמדה עם רשומה אחודה של כל האנשים שהתאבדו וניסו להתאבד בישראל, למטרת מחקר. קיימות דרכים לשמור על המידע חסוי.

נספחים:

1. מצגת בנושא עדכון סטטוס
2. מצגת בנושא ביקור לארצות הברית

בכבוד רב,
גרסיאלה ביל
מנהלת תחום המועצות הלאומיות

רשמה: לירון שוורץ

מה ראינו בארה"ב

גשר מחבר בין ביה"ח הכללי לביה"ח הפסיכיאטרי

מבנה מודרני, כניסת אור טבעי, אלמנט מים בלובי הכניסה

ייל

- ברוב בתי החולים שראינו אין חצרות- קשור למשך אשפוז מאוד קצר (7 ימים בממוצע) ולמזג האוויר
- בבתי חולים בהם יש חצר זו חצר מרכזית אחת תחומה בגדר ומרושתת במצלמות.
- השימוש בחצר לפי לו"ז- לכל מחלקה מוקצה זמן שימוש
- ריהוט בטיחותי כבד ועמיד

קולומביה

חצר מותאמת לילדים ונוער

ייל

צבעוניות , ריהוט עמיד וכבד שלא ניתן להנפה

ייל

Mount sinai

ייל

מתקני שירותי בטיחותיים בהיבט האובדנות
מתקן לנייר טואלט נמוך
צנרת כיור מכוסה/מוסתרת
ברז אוטומטי בטיחותי

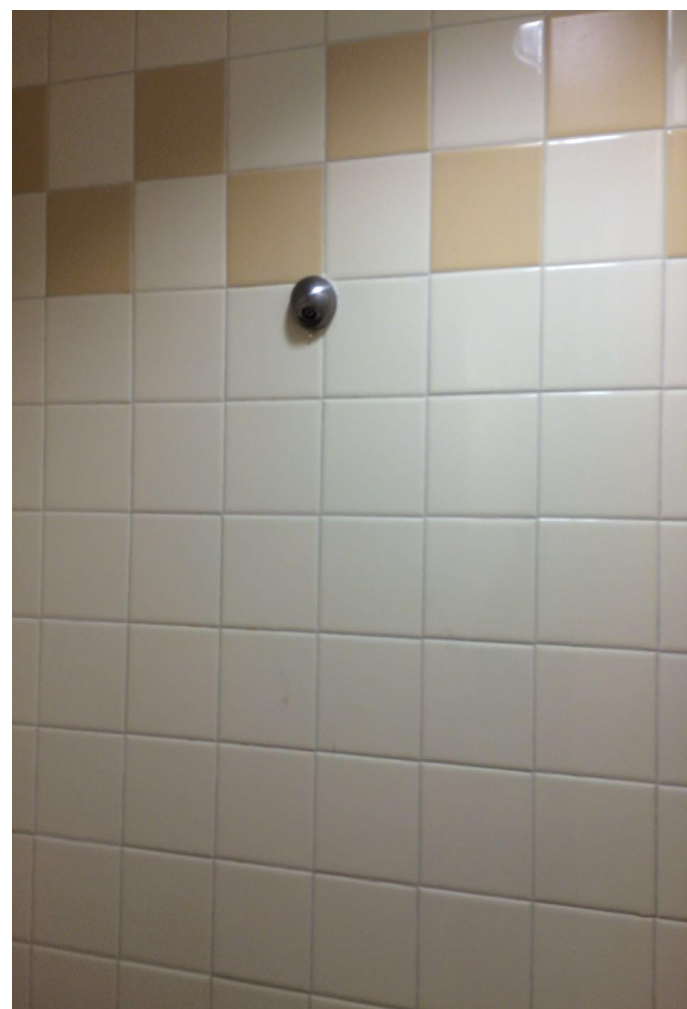
קולומביה

Mount Sinai

מקלחות בטיחותיות

חדרי בידוד ורגיעה

ייל

Mount sinai

ייל

ריהוט מודולרי בטיחותי ועמיד

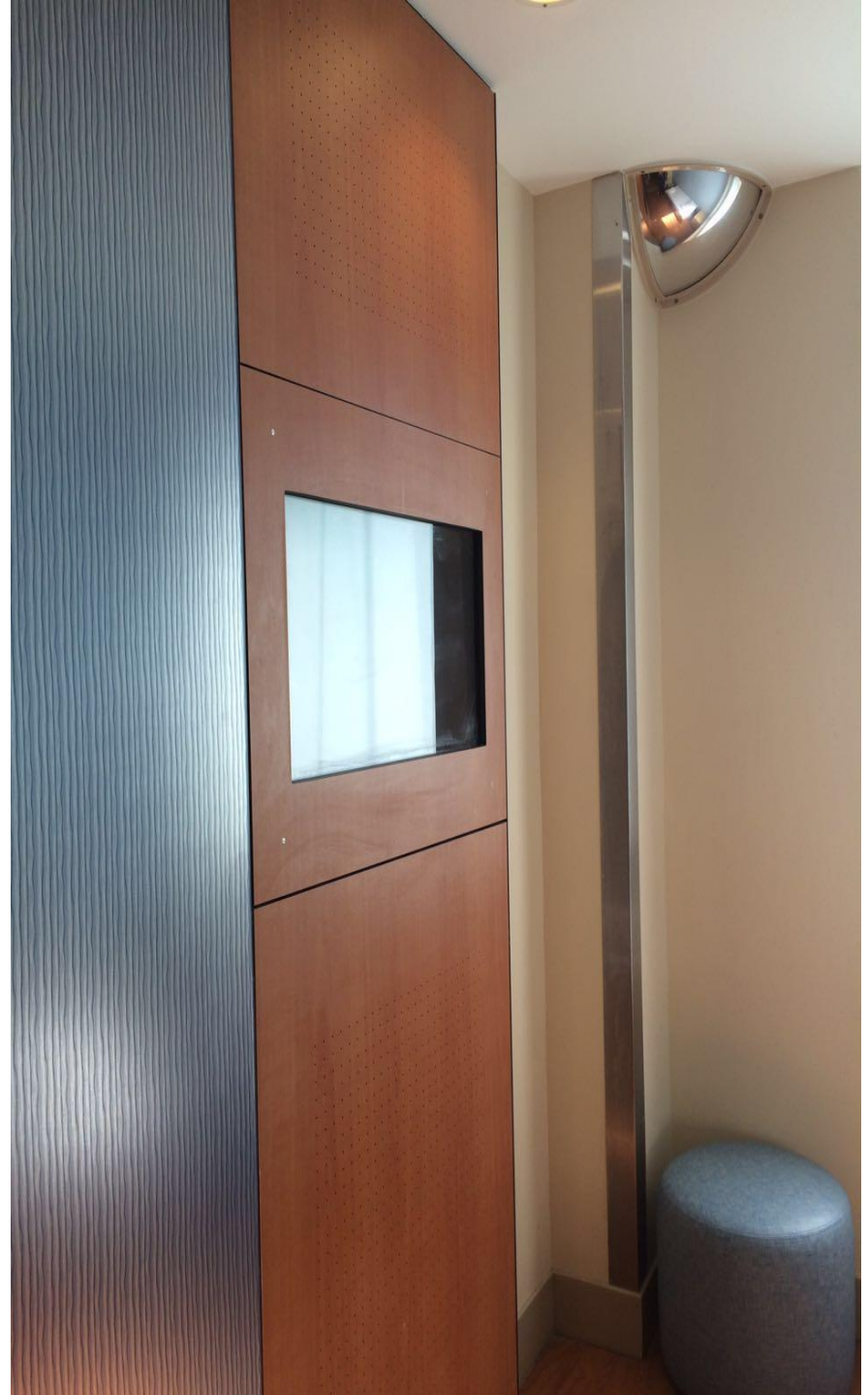
Mount sinai

קולומביה

עדכון סטטוס פעילות התוכנית הלאומית למניעת אובדנות 29.9.2016

היחידה למניעת אובדנות
משרד הבריאות

פעילויות בתוכנית

פעילויות במסגרת משרד החינוך

ספטמבר 2016 – כנס שנתי "בוחרים בחיים"
הכשרת כ - 1500 יועצות ופסיכולוגים חינוכיים

סיכום שנת הלימודים תשע"ו:

330 פסיכולוגים - הכשרה להערכת סיכון וטיפול
1300 יועצות ופסיכולוגים חינוכיים - הכשרת שומרי סף
120 מפקחים - הכשרת שומרי סף
600 מדריכי נוער - הכשרת שומרי סף
אלפי מורים ומנהלים - הכשרת שומרי סף
2000 'שין שיניים' - מדריכי נוער בשנת שירות - בתהליך

למעלה מ-530 הערכות סיכון לאובדנות
ולמעלה מ-170 טיפולים למאותרים בסיכון

פעילויות בתוכנית

פעילויות במסגרת משרד הרווחה

באמצעות עמותת **כיתרים**
סיוע למשפחות שחוו אובדנות

**2 מרכזי תמיכה וסיוע למשפחות שיקיריהן התאבדו
מתוכננים להיפתח בקרוב 8 מרכזים נוספים**

- המרכזים מספקים סיוע וטיפול פרטני וקבוצתי
- החשיפה לשירות מתרחבת מידי חודש
- עשרות בני משפחה מקבלים סיוע
- שת"פ עם בשביל החיים

פעילויות בתוכנית

פעילויות הסברה בשיתוף משרד העלייה והקליטה

הצגה אשר פותחה ייעודית להעלאת מודעות
למניעת אובדנות בקרב הקהילה האתיופית.
8 הצגות (לפחות) עד סוף 2016 ביישובים רלוונטים:

בת ים 21.9
ראשל"צ 6.11
תל אביב 11.11
כפר סבא 14.11
בית שמש 27.11
מעלה אדומים 29.11
יבנה 5.12
חולון 12.12

פעילויות ברשויות

פריסה ארצית:

- כ-40 ישובים בשלבי הטמעה שונים
- יישובים "רדומים" - פנייה מחודשת להנהלה (בהעדר נכונות/תנאים מתאימים - יציאה מהתוכנית ותעדוף יישובים המבקשים להיכנס)

רצף טיפולי:

- נבנו למעלה מ-70 רצפי טיפול לאיתור ושמירה על אנשים בסיכון אובדני
- היעד: בכל יישוב 3-4 רצפים טיפולים
- פיילוט מערכת מחשוב - אתגר סוגיות העברת מידע

ביצוע הכשרות שומרי סף:

- הכשרות "שומרי סף" ברשויות וארגונים
- המשך טיוב והתאמת חומרים לפי אוכלוסיות יעד בסיכון: הלהט"ב, אבות פרודים / גרושים, נפגעי פגיעות מיניות.
- סה"כ הוכשרו למעלה - 4,000 איש

פעילויות בתוכנית

מבנים מסוכנים:

- הוכנה טיוטת הנחיות להגבלת נגישות למקומות/ מבנים מסוכנים שתועבר לתת הוועדה במועצה הלאומית שת"פ מלב"ם ויחדת המו"מ

הקטנת נגישות
לאמצעים קטלניים:

- הסתיים אפיון המענה - במהלכי אישור אחרונים.

בניית מענה חירומי:

- ספטמבר 2016 - פרסום "מבחני תמיכה"
- החלטה צפויה להתקבל בימים הקרובים

קווים חמים (בטלפון
ובאינטרנט) למענה
לאנשים במצוקה בסיכון
אובדני ולשומרי סף:

שיתופי פעולה נוספים

- הקמת וועדת אפיין מענה אובדנות בקופ"ח (בשיתוף נציג קופ"ח ושותפים רלוונטים)
 - מאוחדת – התנעת הכשרות אחיות (נובמבר-דצמבר) ובניית מתווה הכשרות לרופאים ולצוותים רפואיים ל - 2016-17.
 - לאומית – ת.ע. 2017 להכשרות רופאי משפחה וילדים כללית – שת"פ רמת חן
 - כללית ומכבי – התנעת הכשרות
 - אתגרים: רופאים עצמאיים, היקף שעות להכשרות
- ת.ע. 2016-17 : הכשרות לכ – 3000 איש (מתנדבי קשישים, מוקדנים, מקבלי קהל ומנהלים)
 - טיוב נוהל טיפול במקרי אובדנות
 - אתגב: ממשק לברה"נ במקרי איום באובדנות בסניפים
- פורום בינמשרדי בריאות-חינוך-רווחה לכתובת נוהל מנכ"ל לממשקי רצף טיפולי בין מערכות .
 - תכנית עבודה 2016-17 להכשרת מאות אנשי צוות ומטפלים

קופות החולים

המוסד לביטוח לאומי

פנימיות משרד
הרווחה

פעילויות בתוכנית

- החל מספטמבר 2017: תחילת הערכות תקציב (18 מלש"ח) ובניית תוכניות עבודה מול הנהלת המשרד.
- תכנון כניסה לכ- 50 יישובים נוספים ב - 2017

2017

- צוות היחידה מונה 4 איש ואינו מספיק להרחבה לפעילות ארצית.
- היקף הפעילות ל 2017 תלוי באישור למכרז לספק חיצוני להגדלת הפעילות :
- כניסה לעשרות רשויות נוספות בפריסה ארצית ומגזרים שונים
- תיאום ויישום מאות הכשרות שומרי סף ומטפלי ברה"נ
- בניית עשרות רצפים טיפוליים
- ועוד

האתגר ל - 2017 :

לצורך השוואה: פעילות תכניות לאומיות מקבילות בישראל

כניסה ל-79 רשויות במהלך 5 שנים
11 תקנים ו-100 אנשי שטח מספק חיצוני

התוכנית הלאומית
לנוער בסיכון

כניסה ל 141 רשויות במהלך 5 שנים
16 אנשי מטה, 8 מנהלי מחוזות,
140 אנשי שטח ברשויות במימון התכנית

התוכנית הלאומית
"עיר ללא אלימות"

המלצות פיילוט התוכנית הלאומית למניעת אובדנות

6 שנות הטמעה (לפחות)
8 תקני כ"א ובנוסף
שירותים מגורמי חוץ ואנשי מקצוע

התכנית הלאומית למניעת אובדנות

כל המציל נפש אחת מישראל,
כאילו הציל עולם ומלואו .

גובה על ההקשבה!